

Університет менеджменту освіти
Національної академії педагогічних наук України

Всеукраїнська громадська організація
«Арт-терапевтична асоціація»

ПРОСТІР АРТ-ТЕРАПІЇ

Збірник наукових праць

Випуск 2 (28)

Свідоцтво про державну реєстрацію друкованого засобу
масової інформації КВ № 17048-5818ПР від 02.02.2010

Арт-терапевтична
АСОЦІАЦІЯ

Київ – 2020

УДК 159.9
ББК 84.5

*Рекомендовано до друку рішенням Вченої Ради ДВНЗ «УМО»
(Протокол № від 2020 року)*

Редакційна колегія

П.В. Лушин, доктор психол. наук (гол. ред.)

О.М. Скар, кандидат психол. наук (заст. гол. ред.)

*Т.М. Титаренко – дійсна членкиня (академік) НАПН України,
доктор психол. наук;*

*В.О. Татенко – член-кореспондент НАПН України,
доктор психол. наук;*

*О.І. Бондарчук, О.А. Бреусенко-Кузнєцов, В.О. Васютинський,
Н.Ю. Воляннюк, П.П. Горностаї, Ю.О. Приходько, Н.Ф. Шевченко –
доктори психол. наук;*

*О.І. Бондаревська, О.Л. Вознесенська, Л.В. Мова –
кандидати психол. наук*

У статтях збірника розкрито сутність арттерапії як специфічного виду психотерапевтичного діяння, окреслено сучасний досвід розвитку арттерапевтичної практики та властивого арттерапії бачення людини та світу.

© ДВНЗ «УМО» НАПН України, 2020

© Арт-терапевтична асоціація, 2020

Простір арттерапії: творча багатовимірність онлайн

Видання присвячено проблемам теоретичної та методологічної будови арттерапії (перша рубрика), опису авторських методик та «живої» практики арттерапевтичного діяння (друга рубрика).

У статтях знайшли висвітлення такі питання, як: аналіз досвіду реалізації волонтерського проєкту «Арт-вітаміни», створеного для психологічної допомоги населенню під час пандемії COVID-19; можливості та обмеження застосування методів арттерапії в онлайн роботі з різними категоріями клієнтів: у роботі з внутрішньо переміщеними особами, у профілактиці професійного вигорання працівників освіти, з дітьми дошкільного віку, а також з особами, залежними від хімічних речовин та ін..

Представлено авторські методики «Мій Карантин» та «За що я можу бути вдячний Карантину», спрямовані на допомогу клієнтам усвідомити реальні причини власних деструктивних станів, побачити приховані ресурси та усвідомити можливі шляхи розв'язання проблемних ситуацій, що виникли у зв'язку із введенням карантину на території нашої держави. Презентовано і окреслено можливості методу «Арттерапевтичний театр» у роботі психолога. Показано потенціал, ресурси і обмеження застосування методики «Спільний малюнок» за допомогою хмарної платформи для проведення онлайн відео конференцій; розглянуто особливості спільної діяльності групи в онлайн форматі; визначено її особливості, що виявляються при взаємодії в онлайн форматі та ін.

Голова редакційно-видавничого відділу
ВГО «Арт-терапевтична асоціація»,
кандидат психологічних наук,
старший науковий співробітник

О.М. Скарн

УДК 159.9

АРТ-ВІТАМІНИ ВІД АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНОЇ АСОЦІАЦІЇ: ПРОЄКТ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ НАСЕЛЕННЮ ПІД ЧАС ПАНДЕМІЇ COVID-19

Вознесенська Олена,

*кандидат психологічних наук, старший науковий співробітник
Інституту соціальної та політичної психології НАПН України,
членкиня Ради правління ГС «Національна психологічна асоціація»,
президент ВГО «Арт-терапевтична асоціація» (Київ)*

ART VITAMINS FROM THE ART THERAPEUTIC ASSOCIATION: PSYCHOLOGICAL ASSISTANCE PROJECT FOR THE POPULATION DURING THE COVID-19 PANDEMIC

Olena Voznesenska,

*PhD in Psychology, Senior Staff Researcher,
Institute of Social and Political Psychology NAES of Ukraine,
Member of Board of Directors National Psychological Association,
President of Ukrainian Art-therapy Association, (Kyiv, Ukraine)*

В статті проаналізовано досвід реалізації волонтерського онлайн-проєкту психологічної допомоги населенню «Арт-вітаміни від Всеукраїнської Арт-терапевтичної асоціації», організованого ВГО «Арт-терапевтична асоціація» під час пандемії covid-19. Виділено особливості та контексти арттерапевтичної роботи онлайн, які пов'язані з функціями арттерапевта: безпека / конфіденційність – забезпечення кордонів в арттерапевтичному онлайн-просторі; терапевтичний контакт – близькість / дистанція; зворотний зв'язок щодо творчості клієнта: «впочування». Розглянуто методичні принципи арттерапевтичної групової роботи онлайн. Виділено особливості «карантинного життя» та потреби отримувачів психологічних послуг. Окреслено напрями арттерапевтичної допомоги населенню: терапевтичні групи; публікації медіа-контенту різного характеру в Facebook; підвищення кваліфікації для фахівців в сфері психічного здоров'я.

Аналіз демографічних показників отримувачів послуг проєкту, динаміки взаємодій зі сторінкою Facebook впродовж двох місяців (квітень-травень 2020 р.), контенту (виділено шість типів), дозволив з'ясувати найбільш адекватні ситуації види арттерапевтичної допомоги. «Арт-марафон», як найбільш успішний онлайн-захід, розглядається як медіа-арттерапевтична методика через спрямованість на творчість клієнтів, розташування продуктів творчості в мережі і отримання зворотного зв'язку. Арт-марафони можуть забезпечити перехід клієнта зі споживацького рівня медіакультури на найвищий – творчий. Виділені найкращі онлайн-терапевтичні практики:

Висновки. В цілому, можемо зауважити, що період карантину українці переживали достатньо позитивно. Найбільш вразливими в психологічному плані виявилися ті професійні групи, чия робота пов'язана зі спілкуванням: медики, через збільшення порівняно з іншими ризику захворіти на covid-19; вчителі та викладачі через необхідність дистанційної роботи і відповідно професійне виснаження; батьки дітей дошкільного та молодшого шкільного віку через необхідність турбуватися про дозвіл та заняття дитини одночасно з власною дистанційною роботою.

Досвід проєкту «Арт-вітаміни від Всеукраїнської Арт-терапевтичної асоціації» дозволив зробити наступні висновки щодо психологічної підтримки під час пандемії covid-19:

Творчі види діяльності мають бути прості з технічної точки зору, не зачіпати глибинні чи екзистенційні проблеми та травмівні події. Мета – надання ресурсу через звернення до гри, задіяння уяви, звернення до творчої складової особистості, забезпечення позитивних емоцій.

Група виявляється більш адекватним форматом роботи під час самоізоляції, оскільки задовольняє потребу в спілкуванні.

Для збереження психічного здоров'я населення під час самоізоляції найбільш адекватними є такі види діяльності, що містять творчий компонент і можливість поділитися власним творчим досвідом з іншими, мають ознаку асинхронності (кожен сам обирає зручний для себе час, коли виконувати завдання чи знайомитися з інформацією).

Лише такі види запропонованого контенту як творчі марафони, що є методикою медіа-арттерапії, можуть забезпечити перехід клієнта зі споживацького рівня медіакультури на найвищий – творчий.

Література

1. Арт-Вітаміни від Всеукраїнської Арт-терапевтичної Асоціації. URL: <https://www.facebook.com/Арт-Вітаміни-від-Всеукраїнської-Арт-терапевтичної-Асоціації-108436720809722>
2. Вознесенська О.Л., Сидоркіна М.Ю. *Арт-терапія у подоланні психічної травми*: Практичний посібник. Вид. 2е: випр. та доповн. К.: Золоті ворота, 2016. 202 с.
3. Вознесенська О.Л. Медіа-активність як фактор становлення особистості сучасного студента. II Міжнародна науково-практична конференція «Гене́за буття особистості» (19-20 грудня 2011 року). К.: ДП «Інформаційно-аналітичне агентство», 2011. Том II. 408 с. С. 18-25.
4. Вознесенская Е.Л. Особенности использования арт-терапии в социальной работе: методические аспекты. *Соціально-психологічні особливості професійної діяльності працівників соціальної сфери*: Матеріали всеукр. наук.-практ. конф. Мелітополь: ПП Шмиголь, 2007. С. 54–61.

5. Всеукраїнський науково-практичний інтернет-семинар «*Арт-терапія в роботі психолога: інноваційні підходи*» 23–29 квітня 2020 року. URL: http://ppko-koippo.edukit.kr.ua/blog_oksani_molchanovoi/vseukrainskij_naukovo-praktichnij_internet-seminar_art-terapiya_v_roboti_psihologa_innovacijni_pidhodi_2329_04_2020/?fbclid=IwAR3OEU79kf3O56sTMMbCtqH_4S8P_34xeAPUMdxrr_aLNWHgZDfraXprbrk

6. Копытин А.И. *Руководство по групповой арт-терапии*. СПб: Речь, 2003. 320 с.

7. Franklin M. The esthetic attitude and empathy: a point of convergence. *The American Journal of Art Therapy*. Vol. 29 (November 1990). P. 42–47.

8. Stolnitz J. *Aesthetics and philosophy of art criticism*. Boston, MA: Houghton Mifflin Co. ; 1st Edition (January 1, 1960). 510 p.

ЗМІСТ

Простір арттерапії: творчість як задзеркалля реальності (Скнар О.)	3
--	---

ТЕОРЕТИЧНИЙ ТА МЕТОДОЛОГІЧНИЙ ПРОСТОРИ ЗАСТОСУВАННЯ АРТТЕРАПІЇ

Вознесенська О. Арт-вітамінні від арт-терапевтичної асоціації: проєкт психологічної допомоги населенню під час пандемії COVID-19	5
Гундертайло Ю. Потенціал використання онлайн арттерапії у соціально-психологічному супроводі ВПО	
Кабаніна Л. Можливості арттерапевтичної роботи в форматі онлайн груп натхнення у профілактиці професійного вигорання працівників освіти	
Савінов В. Вихід плейбек-театру в сучасний онлайн: проблема чи виклик?	40

ПРАКТИКА АРТТЕРАПІЇ, АВТОРСЬКІ МЕТОДИКИ ТА КЛІНІЧНІ ВИПАДКИ

Деркач О. Арттерапевтичний супровід дітей та дорослих в умовах карантину	
Касумова О., Якименко М. Особливості арттерапевтичної роботи через онлайн зустрічі у Zoom з людьми похилого віку в умовах самоізоляції	
Луценко О. Спільний малюнок онлайн	
Сергієнко І. Можливості застосування методу «Арттерапевтичного театру» у роботі психолога	
Стариніна О. Можливості та обмеження застосування методів арттерапії в онлайн роботі з особами, залежними від хімічних речовин	
Харченко І. Арттерапія онлайн з дітьми дошкільного віку	

Простір арт-терапії : [Зб. наук. праць] / УМО, 2020, ВГО «Арт-терапевтична асоціація», 2020; [Редкол.: Лушин П.В. та ін.]. – К. : Золоті ворота, 2020. – Вип. 2 (28). – 128 с.

У статтях збірника розкрито сутність арттерапії як специфічного виду психотерапевтичного діяння, окреслено сучасний досвід розвитку арттерапевтичної практики та властивого арттерапії бачення людини і світу. Збірник підготовано за матеріалами щорічного науково-практичного семінару *«Творча багатовимірність онлайн простору арт-терапії»*, який було проведено 30 вересня 2020р.

Для практичних психологів, психотерапевтів, соціальних працівників, спеціалістів суміжних наук, викладачів та студентів.

В статтях збірника раскрыта сущность арт-терапии как специфического вида психотерапевтического действия, представлен современный опыт развития арт-терапевтической практики и свойственного арт-терапии видения человека и мира. Сборник подготовлен по материалам ежегодного научно-практического семинара *«Творческое многообразие онлайн пространства арт-терапии»*, состоявшегося 30 сентября 2020г.

Для практических психологов, психотерапевтов, социальных работников, специалистов смежных наук, преподавателей и студентов.

The articles collected in the Annual are devoted to specifics of art-therapy as a kind of psychotherapy. Contemporary experience of art-therapeutic practice development is narrowed. Art-therapeutic concept of human being and world is enlightened in the Annual. The Annual collects the papers presented the materials of the annual scientific and practical seminar *«Creative diversity of the online space of art therapy»*, which was organized by «Art-therapeutic association» on September 30, 2020.

For psychologists, psychotherapists, social workers, experts in adjacent sciences, teachers and students.

